

POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

**KWARTALNIK
HISTORYCZNY**

ROCZNIK LXIV

Nr 4-5

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1957

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIV

1957

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1957

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor,
Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski, Jan Antoni Wilder

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Łepkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE — DZIAŁ CZASOPISM
Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2447 + 158	Oddano do składania 11.VII.57
Ark. wyd. 23,75, ark. druk. 18,5	Podpisano do druku 28.X.57
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 70 x 100	Druk ukończ. w listopadzie 57
Cena zł 20,—	Zamówienie 281 B-62

Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

ОБСУЖДЕНИЕ ПРЕДВАРИТЕЛЬНОГО ИЗДАНИЯ II-ГО ТОМА „ИСТОРИИ ПОЛЬШИ“

От редакции

Конференция в Сулеювке (14.—17.IV.1957 г.) Януш Берггаузен, Кшиштоф Гронёвски, Мария Рымшина, Анджей Загорски 4

НЕКОТОРЫЕ ДИСКУССИОННЫЕ ВЫСКАЗАНИЯ

Генрик Верещицки — Пессимизм ошибочных тезисов	13
Казимеж Выка — Главы о культуре во II томе „Истории Польши“	31
Юльющ Бардах — Оптимистическая или пессимистическая оценка прошлого. Формирование нации и национального сознания. Проблема аграр- ной революции	44
Генрик Батовски — Оценка польского славянофильства. Декабристы и независимость Польши. Поляки и южные славяне	47
Анджей Буковски — История Поморья	50
Юзеф Дуткевич — Характеристика Ш. Аскеназого. Военная сторона ноябрьского восстания. Оценка формы и порядка дискуссии над макетом	53
Наталья Гонсёровска — Из дискуссионных проблем в историогра- фии эпохи перехода от феодализма к капитализму в Польше	56
Юзеф Геровски — Цезира 1764 года	64
В. А. Голобуцкий — Колонизация восточных рубежей Речи Посполитой; ее конвенции в XVIII веке. Оценка лагеря Чарторьских—Понятов- ских. —Барская Конфедерация. Развитие внутреннего рынка и рассло- ение крестьянства в период Просвещения. Границы 1772 года	66
Эмануэль Галич — Оптимизм или пессимизм? Крестьянство в на- ционально-освободительной борьбе	70
Герард Гаупт — Польско-румынские отношения в тридцатых—шести- десятых годах XIX века	72
В. К. Яцунский — Промышленный переворот. Вопросы истории культуры	79
Зофья Каменьска — Мануфактуры в Польше во II половине XVIII в.	84
Йосеф Кочи — Польско-чешские отношения в I половине XIX века	87
Эндре Ковач — Венгерско-польские отношения в период поль- ских национальных восстаний	90
Янина Лескевичова — Общая оценка подхода к аграрным вопросам. Отношение имущих классов к крестьянским движениям	95
Богуслав Лесьнодорски — Некоторые вопросы синтеза	99
Адам Левак — Патриотизм, религиозность, понятие интереса государ- ства в период борьбы за независимость. Великая Эмиграция. Вопросы из- мены. Надлежащее значение понятий: нация, солидаризм, независимость	106
И. С. Миллер — Вопрос периодизации. Конструкционные проблемы. Под- ход макета к истории культуры	108
Карль Оберманн — Польский вопрос в период Весны Народов . . .	114
Францишек Папроцки — Подход к историографии. Оценка вос- станий. История Великой Польши	117
Ян Паздур — Подход макета к истории промышленности	120
Антони Подраза — Конструкционные вопросы. Роль народных масс. История Украины, Белоруссии и Литвы, проблема границы 1772 г. . . .	125

Мечислав Порембски — Изобразительные искусства	130
Ярослав Пурш — Промышленная революция в Польше	133
Петер Раткош — Экономические, политические и научные польско- словацкие связи. Словакия и венгерская революция 1848-9 г.	136
Тадеуш Равски — Подход макета к воинским вопросам	138
Владыслав Росточки — Общая оценка Варшавского княж политический строй. Великий князь Константин Павлович в 1815-30 г. Лелевель и Мохнацки в период ноябрьского восстания	142
Марьян Г. Серейски — Оценка историографии	145
Ярослав Шидак — Периодизация, Определение понятия нации. Международный фон. Балканская политика. „Отеля Лямбер”	147
Ян Антони Вильдер — Из проблематики всеобщей истории вто- рой половины XVIII века	156
Юльош Виллауме — Оценка периода Варшавского княжества. Рим- ская курия и польский вопрос в 1860—1863 г. Крестьянское движение в 1861 г. :	156
Анджей Войтковски — Отклик польских революционных событий в западной Европе. Проблема национальной измены. Рецепция худо- жественной литературы в народных массах	159
Анджей Загорски — Экономические и политическо-устройственные аспекты городской проблематики периода Просвещения	163
Марьян Жиховски — Связь между антифеодальной борьбой крестьян- ства и борьбой за независимость. Оценка Людвика Мерославского	165
Мечислав Живчиньски — Связь истории Польши с европейским историческим фоном. История церкви	167

ОТВЕТЫ АВТОРОВ

Целина Бобиньска — Борьба с вульгаризацией и марксистский крити- ческий метод. Политические программы по отношению крестьянского вопроса	171
Станислав Гербст — Периодизация культуры периода просве- щения. 1749 год	178
Ежи Едлицки — Метод оценки артистических явлений. Метод изложе- ния в главах о промышленности. Вопрос промышленного переворота	179
Тадеуш Лепковски — Оценка Ноябрьского восстания. Крестьяне в восстании. Подход к воинским вопросам; роль Сяшинецкого. Проблема измены. 1831 год в национальной традиции	183
Витольд Лукашевич — Великая Эмиграция. Поморье во вре- мя национально-освободительного движения. Церковь и польская по- литика Римской Курии	1
Грызельда Миссалёва — Дело декабристов. Проблема славян- щины. Вольный город Кваков	191
Владыслав Русиньски — Экономические вопросы периода Про- свещения	193

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ЗАМЕЧАНИЯ РЕДАКТОРОВ

Стефан Кеневич — Крестьяне и борьба за независимость. Роль иму- щих классов и их оценка	195
Витольд Куля — Ещё об оптимизме и пессимизме	201

ДИСКУССИЯ И ПОЛЕМИКА

Тадеуш Лялик — Спорные вопросы возникновения западно-славянских городов	217
Ежи Томашевски — По поводу периода относительной и временной стабилизации капитализма	229
Юзеф Попкевич — Относительно внутренней периодизации так называемого междувоенного периода истории Польши (в ответ И. Томашевскому)	238

РЕЦЕНЗИИ

Л. Гроссфельд — Польские реакционные воинские части в России 1917—1919 — Генрик Зелиньски	245
G. Schilfert, Sieg und Niederlage des demokratischen Wahlrechts in der deutschen Révolution 1848/1919 — Юлиуш Виллауме	250
E. E. Y. Hales, Mazzini and the secret societies — Адам Левак	253

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

Из трудов Института Истории Польской Академии Наук:	
Польско-советские труды по изданию источников к восстанию 1863 года	255
Защит кандидатской диссертации М. Бискупа	255
История и социология :	257
Сорок лет труда проф. М. Г. Серейского	257
Архив Польского Исторического Общества и редакции журнала „Kwartalnik Historyczny”	257

ВОПРОСЫ МЕЖДУНАРОДНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Международная Организация Исторических Исследований — Мишель Франсуа	261
Заседание Международного Комитета Исторических Наук в Лозанне	266
Программа XI Международного Конгресса Исторических Наук	267
*	
Людвик Пётрович (19.VIII.1886 — 23.VIII.1957) — Юзеф Вольски	270
Станислав Сыренёвски (16.V.1912 — 12.VIII.1957) — Богуслав Лесьнодорски	274

SOMMAIRE

Edition d'essai du II tome de „L'Histoire de Pologne”. Conference a Sulejówek (14-17.IV.1957) — Janusz Berghauzen, Krzysztof Groniowski, Maria Rymyszyna, Andrzej Zahorski	4
--	---

QUELQUES INTERVENTIONS DANS LE DISCUSSION

Henryk Wereszycki — Le pessimisme de thèses erronées	13
Kazimierz Wyka — Les chapitres sur la culture dans le tome II de „L'Histoire de Pologne”	31

*

Juliusz Bardach — Appréciation optimiste ou pessimiste du passé. Formation de la nation et de conscience nationale. Le problème de la révolution agraire	44
Henryk Batowski — La slavophilie polonaise. Les Décabristes et l'indépendance de la Pologne. Les Polonais et les Slaves méridionaux	47
Andrzej Bukowski — Histoire de Poméranie	50
Józef Dutkiewicz — Caractéristique de Sz. Askenazy. L'aspect militaire de l'insurrection de 1830-31. La forme de la discussion sur le projet	53
Natalia Gašiorowska — Quelques problèmes litigieux dans l'historiographie de l'époque transitoire allant de la féodalité au capitalisme en Pologne	56
Józef Gierowski — La césure de 1764	64
W. A. Gołobucki — La colonisation des confins et ses conséquences au XVIIIe siècle. Appréciation du parti des Czartoryski-Poniatowski. Confédération de Bar. Développement du marché intérieur et différenciation de la paysannerie à l'époque du Siècle de Lumières. Les frontières de 1772	66
Emanuel Halicz — Optimisme ou pessimisme? Les paysans dans les luttes de libération nationale	70
Gerard Haupt — Relations polono-roumaines dans les années trente-soixante du XIXe siècle	72
W. K. Jacunski — La révolution industrielle. Les problèmes de l'histoire de la culture	79
Zofia Kamińska — Les manufactures polonaises dans la II moitié du XVIIIe siècle	84
Josef Koči — Relations polono-tchèques dans la I moitié du XIXe siècle	87
Endre Kovács — Relation entre la Hongrie et la Pologne à l'époque des insurrections nationales polonaises	90
Janina Leskiewiczowa — Aspect général des questions agraires	95
Bogusław Leśnodorski — Quelques problèmes de synthèse	99
Adam Lewak — Patriotisme, religiosité, conception de la raison d'Etat à l'époque des luttes d'indépendance. La Grande Emigration. Le problème de la trahison. Signification exacte des notions: nation, solidarisme, indépendance	106
J. S. Miller — Le problème de la périodisation. Questions de construction. L'histoire de la culture dans le projet	108
Karl Obermann — La question polonaise à l'époque de la révolution de 1848	114
Franciszek Paprocki — Conception de l'historiographie. Appréciation des insurrections. Histoire de Posnanie	117
Jan Pazdur — L'histoire de l'industrie dans le projet	120
Antoni Podraza — Questions de construction. Le rôle des masses populaires. Histoire de l'Ukraine, de la Biélorussie et de la Lithuanie; frontières de 1772	125
Mieczysław Porębski — Arts plastiques	130
Jarosław Purš — La révolution industrielle en Pologne	133
Peter Ratkoš — Les relations économiques, politiques et scientifiques polono-slovaques. La Slovaquie et la révolution hongroise de 1848-49	136
Tadeusz Rawski — Les questions militaires dans le projet	139
Władysław Rostocki — Appréciation générale du Duché de Varsovie. Le Grand Duc Constantin en 1815-30. Lelewel et Mochnacki à l'époque de l'insurrection de novembre	142
Marian H. Serejski — Appréciation de l'historiographie	145
Jaroslav Šidak — Périodisation. Définition de la conception de nation.	

Événements internationaux. La politique balkanique de l'Hôtel Lambert	147
Jan Antoni Wilder — Quelques problèmes de l'histoire universelle de la seconde moitié du XVIIIe siècle	152
Juliusz Willaume — Le Duché de Varsovie. La papauté et la question polonaise en 1860-63. Le mouvement paysan et 1861	156
Andrzej Wojtkowski — Echo des événements révolutionnaires polonais en Europe occidentale. Le problème de trahison nationale. Les belles lettres dans les masses populaires	153
Andrzej Zahorski — Aspects économiques et politiques des problèmes urbains pendant le Siècle des Lumières	163
Marian Zychowski — Relations entre la lutte antiféodale des paysans et les luttes d'indépendance. Appréciation de Ludwik Mierosławski	165
Mieczysław Żywczyński — L'histoire de Pologne et les événements européens. Histoire de l'Eglise	167

RÉPONSES DES AUTEURS

Celina Bobińska — Lutte contre la vulgarisation et la méthode critique marxiste. Programmes politiques dans la question paysanne	171
Stanisław Herbst — Périodisation de l'histoire de la culture du Siècle des Lumières. L'année 1794	178
Jerzy Jedlicki — Manière d'apprécier les phénomènes artistiques. Méthode d'exposition du sujet dans les chapitres sur l'industrie. Le problème de la révolution industrielle	179
Tadeusz Łepkowski — Appréciation de l'insurrection de novembre. Les paysans dans l'insurrection. Les questions militaires; rôle de Skrzynecki. Problème de la trahison. L'année 1831 dans la tradition nationale	183
Witold Łukaszewicz — La grande émigration. La Poméranie dans le mouvement de libération nationale. L'Eglise et la politique polonaise de la papauté	188
Gryzelda Missalowa — Les Décabristes. Les problèmes de la slavophilie. La ville libre de Cracovie	191
Władysław Rusiński — Les questions économiques de l'époque du Siècle des Lumières	193

OBSERVATIONS FINALES DE RÉDACTEURS

Stefan Kieniiewicz — Les paysans dans les insurrections nationales. Le rôle des classes possédantes	195
Witold Kula — Encore une fois au sujet de l'optimisme et du pessimisme	201

DISCUSSIONS ET POLEMIQUE

Tadeusz Lalik — Litiges sur la création des villes slaves de l'ouest	217
Jerzy Tomaszewski — L'époque de stabilisation relative et provisoire du capitalisme	229
Józef Popkiewicz — Franciszek Ryszka — Le périodisation de l'époque d'entre les deux guerres de l'histoire de Pologne (réponse à J. Tomaszewski)	238

CRITIQUES

L. Grosfeld, Les formations révolutionnaires polonaises en Russie 1917-1919 — Henryk Zieliński	245
G. Schilfert, Sieg und Niederlage des demokratischen Wahlrechts in der	

deutschen Revolution 1848/1849 — Juliusz Willaume	250
E. Y. Hales, Mazzini and the secret societies — Adam Lewak	253

VIE SCIENTIFIQUE DU PAYS

Le travaux de l'Institut d'Histoire de l'APS:	
La publication polono-sovietique des sources sur l'insurrection de 1863	255
Defense de thèse de M. Biskup	255
Histoire et sociologie	257
Quarante ans d'activité du professeur M. H. Serejski	257
Les Archives de la Société polonaise d'histoire et de „Kwartalnik Historyczny”	257

PROBLEMES DE LA COLLABORATION INTERNATIONALE

Organisation Internationale de Recherche Historique — Michel François	261
Session du Comité International des Sciences Historiques à Lausanne	266
Le programme du XII Congrès Internationale des Sciences Historiques	267

*

Ludwik Piotrowicz (1886—1957) — Józef Wolski	270
Stanisław Sreniowski (1919—1957) — Bogusław Leśnodorski	274

SPIS RZECZY

Od redakcji	
Konferencja w Sulejówku (14-17.IV.1957 r.) — Janusz Berghauzen, Krzysztof Groniowski, Maria Rymaszyna, Andrzej Zahorski	4

NIEKTÓRE WYPOWIEDZI DYSKUSYJNE

Henryk Wereszycki — Pesymizm błędnych tez	13
Kazimierz Wyka — Rozdziały o kulturze w II t. „Historii Polski”	31

*

Juliusz Bardach — Optymistyczna czy pesymistyczna ocena przeszłości. Kształtowanie się narodu i świadomości narodowej. Problem rewolucji agrarniej	44
Henryk Bąłowski — Ocena polskiego słowianofilstwa. Dekabryści a niepodległość Polski. Polacy a Słowianie południowi	47
Andrzej Bukowski — Historia Pomorza	50
Józef Dutkiewicz — Charakterystyka Sz. Askenazego. Wojskowa strona powstania listopadowego. Ocena formy i trybu dyskusji nad makiętą	53
Natalia Gąsiorowska — Z problemów dyskusyjnych w historiografii epoki przejściowej od feudalizmu do kapitalizmu w Polsce	56
Józef Gierowski — Cezura 1764 roku	64
W. A. Gołobucki — Kolonizacja wschodnich kresów Rzplitej; jej konsek- wencji w XVIII w. Ocena obozu Czartoryskich-Poniatowskich. Konfe- deracja barska. Rozwój rynku wewnętrznego i rozwarstwienie chłopstwa w dobie Oświecenia. Granice 1772 r.	66

Emanuel Halicz — Optymizm czy pesymizm. Chłoptwo w walkach narodowowyzwoleńczych	70
Gerard Haupt — Stosunki polsko-rumuńskie w latach trzydziestych-sześćdziesiątych XIX w.	72
W. K. Jacunski — Przewrót przemysłowy. Zagadnienia historii kultury	79
Zofia Kamieńska — Manufaktury w Polsce w drugiej połowie XVIII w.	84
Josef Koči — Stosunki polsko-czeskie w I połowie XIX w.	87
Endre Kovács — Stosunki węgiersko-polskie w dobie polskich powstań narodowych	90
Janina Leskiewiczowa — Ogólna ocena ujęcia problematyki agrarnej	95
Bogusław Leśnodorski — Niektóre problemy syntezy	99
Adam Lewak — Patriotyzm, religijność, racja stanu w dobie walk o niepodległość. Wielka Emigracja. Problem zdrady. Właściwe znaczenie pojęć: naród, solidaryzm, niepodległość	106
I. S. Miller — Kwestia periodyzacji. Zagadnienia konstrukcyjne. Sprawa ujęcia historii kultury w makiacie	108
Karl Obermann — Sprawa polska w okresie Wiosny Ludów	114
Franciszek Paprocki — Ujęcie historiografii. Ocena powstań. Historia Wielkopolski	117
Jan Pazdur — Historia przemysłu w ujęciu makiety	120
Antoni Podraza — Zagadnienia konstrukcyjne. Ujęcie roli mas ludowych, Historia Ukrainy, Białorusi i Litwy. Zagadnienie granicy 1772 r.	125
Mieczysław Porębski — Sztuki plastyczne	130
Jaroslav Purš — Rewolucja przemysłowa w Polsce	133
Peter Ratkoš — Gospodarcze, polityczne i naukowe związki polsko-słowackie. Słowacja a rewolucja węgierska 1848-9 r.	136
Tadeusz Rawski — Zagadnienia wojskowe w ujęciu makiety	139
Władysław Rostocki — Ogólna ocena Księstwa Warszawskiego; jego ustroj polityczny. W. Ks. Konstancy w latach 1815-30. Lelewel i Moch-nacki w dobie powstania listopadowego	142
Marian H. Serejski — Ocena historiografii	145
Jaroslav Šidak — Periodyzacja. Określenie pojęcia narodu. Tło między-narodowe. Polityka bałkańska Hotelu Lambert	147
Jan Antoni Wilder — Z problematyki powszechnodziejowej drugiej po-łowy XVIII w.	152
Juliusz Willaume — Ocena okresu Księstwa Warszawskiego. Kuria Rzymska a sprawa polska w latach 1860—1863. Ruch chłopski w 1861 r.	156
Andrzej Wojtkowski — Oddźwięk polskich wydarzeń rewolucyjnych w Europie zachodniej. Problem zdrady narodowej. Recepcja literatury pięknej w masach ludowych	159
Andrzej Zahorski — Gospodarcze i polityczno-ustrojowe aspekty pro-blematyki miejskiej okresu Oświecenia	163
Marian Zychowski — Związek między walką antyfeudalną chłoptwa a walką o niepodległość. Ocena Ludwika Mierosławskiego	165
Mieczysław Żywczyński — Związek dziejów Polski z tłem europej-skim. Historia Kościoła	167

ODPOWIEDZI AUTORSKIE

Celina Bobińska — Walka z wulgaryzacją a marksistowska metoda kry-tyczna. Programy polityczne w sprawie chłopskiej	171
Stanisław Herbst — Periodyzacja kultury okresu Oświecenia. Rok 1794	178
Jerzy Jedlicki — Sposób oceniania zjawisk artystycznych. Metoda wy-	

kładu w rozdziałach o przemyśle. Problem przewrotu przemysłowego	179
Tadeusz Łepkowski — Ocena powstania listopadowego. Chłopi w powstaniu. Ujęcie spraw wojskowych; rola Skrzyneckiego. Problem zdrady. Rok 1831 w tradycji narodowej	183
Witold Łukaszewicz — Wielka Emigracja. Pomorze w ruchu narodowowyzwoleńczym. Kościół i polityka polska Kurii Rzymskiej	188
Gryzelda Missalowa — Sprawa dekabrystów. Problem Słowiańszczyzny. Wolne miasto Kraków	191
Władysław Rusiński — Zagadnienia gospodarcze okresu Oświecenia	193

KOŃCOWE UWAGI REDAKTORÓW

Stefan Kieniewicz — Chłopi a walki powstańcze o niepodległość. Rola klas posiadających i ich ocena	195
Witold Kula — Jeszcze o optymizmie i pesymizmie	201

DYSKUSJA I POLEMIKA

Tadeusz Lalik — Sporne zagadnienia powstania miast zachodnio-słowiańskich	217
Jerzy Tomaszewski — W sprawie okresu względnej i tymczasowej stabilizacji kapitalizmu	229
Józef Popkiewicz — Franciszek Ryszka — W sprawie wewnętrznej periodyzacji tzw. okresu międzywojennego historii Polski (w odpowiedzi J. Tomaszewskiemu)	238

RECENZJE

L. Grosfeld, Polskie reakcyjne formacje wojskowe w Rosji 1917—1919 — Henryk Zieliński	245
G. Schilfert, Sieg und Niederlage des demokratischen Wahlrechts in der deutscher Revolution 1848—1849 — Juliusz Willaume	250
E. E. Y. Hales, Mazzini and the secret societies — Adam Lewak	253

ZYCIE NAUKOWE W KRAJU

Z prac Instytutu Historii PAN:

Prace polsko-radzieckie nad wydawnictwem źródeł do powstania 1863 r.	255
Obrona pracy kandydackiej Mariana Biskupa	255
Historia a socjologia	257
Czterdziestolecie pracy prof. M. H. Serejskiego	257
Archiwum Polskiego Towarzystwa Historycznego i redakcji „Kwartalnika Historycznego”	257

Z ZAGADNIEN WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

Międzynarodowa Organizacja Badań Historycznych — Michel François	261
Z prac Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych. Zgromadzenie Ogólne w Lozannie	266
Program XI Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych	267

*

Ludwik Piotrowicz (19.VIII.1886 — 23.VIII.1957) — Józef Wolski	270
Stanisław Sreniowski (16.V.1912 — 12.VIII.1957) — Bogusław Leśnodorski	274

WYDAWNICTWA INSTYTUTU HISTORII PAN

Rok 1957

- Łowmiański H.* — ZAGADNIENIE ROLI NORMANÓW W GENIEZIE PAŃSTW SŁOWIAŃSKICH.
ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE T. 2
- Baumgart J.* — BIBLIOGRAFIA HISTORII POLSKI ZA 1954 R.
- Chamerska H.* — O POŁOŻENIU I ZBIEGOSTWIE CZELADZI FOLWARCZNEJ W KRÓLESTWIE POLSKIM 1830—1864
- Rzepniewska D.* — SEZONOWI NAJEMNICY ROLNI W KRÓLESTWIE POLSKIM W POŁ. XIX W.
- Groniowski K.* — PROBLEM REWOLUCJI AGRARNEJ W IDEOLOGII OBOZÓW POLITYCZNYCH W LATACH 1864—1870
- Leskiewiczowa J.* — DOBRA OSIECKIE W OKRESIE GOSPODARKI FOLWARCZNO-PAŃSZCZYŃNIANEJ XVI—XIX W.
- Włodarski B.* — CHRONOLOGIA POLSKA